

LEGILE
FUNDAMENTALE
ALE IMBECILITĂȚII
UMANE

Carlo M. Cipolla (1922–2000), reputat istoric italian, pasionat de economie, a studiat la Sorbona și la London School of Economics. Pe parcursul îndelungatei sale cariere academice, a predat istoria economiei la University of California, Berkeley, la Institutul European din Florența și la Scuola Normale din Pisa.

A mai publicat, printre altele: *Storia dell'economia italiana* (1959), *Economic History of World Population* (1962), *The Economic Decline of Empires* (1970), *The Technology of Man: A Visual History* (1980), *Allegro ma non troppo* (1988), *Between Two Cultures: An Introduction to Economic History* (1992).

LEGILE CARLO M. CIPOLLA
FUNDAMENTALE
ALE IMBECILITĂȚII
UMANE

Traducere din engleză
de Miruna Fulgeanu

Cuvânt înainte
de Nassim Nicholas Taleb

Prefață la ediția românească
de Radu Paraschivescu

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Cuprins

<i>Cuvânt înainte</i> (Nassim Nicholas Taleb)	7
<i>Lumea fără imbecili – o utopie</i> (Radu Paraschivescu)	11
<i>Nota editorului italian</i>	31
<i>Mad Millers către Cititor</i>	33
LEGILE FUNDAMENTALE ALE IMBECILITĂȚII UMANE	
Introducere	37
I. Prima Lege Fundamentală	41
II. A Doua Lege Fundamentală	45
III. Un interludiu teoretic	51
IV. A Treia Lege Fundamentală (așa-numita Regulă de Aur)	59
V. Distribuția frecvenței	65
VI. Imbecilitatea și puterea	71
VII. Puterea imbecilității	75
VIII. A Patra Lege Fundamentală	79
IX. Macro-analiza și A Cincea Lege Fundamentală	83
Anexă	91

Nota editorului italian

Scrisă inițial în limba engleză, *The Basic Laws of Human Stupidity* a fost publicată pentru prima oară în 1976, într-o ediție limitată, de o tipografie necunoscută cu numele de Mad Millers.

Autorul era convins că eseuul lui nu va putea fi apreciat la adevărata sa valoare decât în limba în care fusese scris, refuzând prin urmare, pentru o lungă perioadă de timp, orice propunere de a-l traduce. Abia în 1988 a acceptat să fie publicat într-o versiune în italiană, ca parte dintr-un volum intitulat *Allegro ma non troppo*, împreună cu eseuul *Pepper, Wine (and Wool) as the Dynamic Factors of the Social and Economic Development of the Middle Ages* – „Piperul, vinul (și lâna) ca factori dinamici ai evoluției sociale și economice în Evul Mediu“ –, care fusese scris, de asemenea, în engleză și publicat de Mad Millers în iarna lui 1973.

Allegro ma non troppo s-a dovedit a fi un best-seller în Italia, precum și în toate țările în care a fost tradusă. Însă, dintr-o ironie pe care autorul acestor legi ar fi apreciat-o cu siguranță, eseurile încă nu fuseseră publicate în limba în care au fost scrise inițial.

Astfel, la aproape un sfert de secol după publicarea lui *Allegro ma non troppo*, aceasta este, de fapt, prima ediție care prezintă *The Basic Laws of Human Stupidity* în versiunea sa originală.

Mad Millers către Cititor

Ediția privată din 1976 era precedată de următoarea notă editorială, scrisă de autorul însuși:

Compania Mad Millers a tipărit doar un număr limitat de exemplare ale cărții de față, care nu se adresează imbecililor, ci oamenilor care au de-a face uneori cu aceștia. Ar fi deci un exces de zel să adaug că nici unul dintre cei care vor primi această carte nu are cum să se încadreze în aria *Im* a graficului de bază (figura 1). Cu toate acestea, ca majoritatea exceselor de zel, este mai bine de menționat decât de ignorat, deoarece, așa cum spune filozoful chinez, „Erudiția este sursa înțelepciunii universale; dar nu înseamnă că nu poate deveni câteodată cauza unor neînțelegeri între prieteni.“

LEGILE
FUNDAMENTALE
ALE IMBECILITĂȚII
UMANE

Introdúcere

Este evident că, la ora actuală, omenirea se află într-un stadiu deplorabil. Însă aceasta nu este o noutate. Din câte știm noi, omenirea s-a aflat mereu într-un asemenea stadiu. Suferința și necazurile pe care oamenii trebuie să le îndure, atât ca indivizi, cât și ca membri ai societății, sunt, practic, rezultatul modului lipsit de noimă – aproape imbecil, aș spune – în care viața le-a fost structurată încă de la origini.

Mulțumită lui Darwin, acum știm că avem aceiași strămoși precum speciile inferioare ale regnului animal, iar acestea, de la viermi la elefanți, trebuie să îndure zilnic chinuri și greutăți. Pe de altă parte, oamenii au privilegiul de a duce o povară în plus – o doză suplimentară de necazuri de zi cu zi, grație unui anumit grup de indivizi ce fac, la rândul lor, parte din neamul omenesc. Acest grup este mai influent decât Mafia, decât

complexul militar-industrial, decât comunismul – este vorba despre un grup neorganizat, neconsfințit, care nu are nici conducător, nici președinte, nici reguli, și care reușește totuși să opereze în perfectă armonie, ghidat parcă de o mână nevăzută, de așa natură încât activitatea fiecărui membru consolidează eficacitatea activităților celorlalți membri. Firea, însușirile și comportamentul membrilor acestui grup vor fi abordate în paginile ce urmează.

Aș vrea să subliniez că această cărticică nu este un exercițiu de cinism sau de defetism – nu mai mult decât o carte de microbiologie. Cele ce urmează sunt, de fapt, rezultatul unui efort constructiv de a detecta, de a cunoaște și poate de a neutraliza, pe această cale, una dintre cele mai puternice și întunecate forțe ce împiedică fericirea și progresul omenirii.

CAPITOLUL I

Prima Lege Fundamentală

Prima Lege Fundamentală a Imbecilității Umane afirmă clar și răspicat:

„Numărul indivizilor imbecili în viață este mereu și în mod inevitabil subestimat de toată lumea.“¹

La prima vedere, enunțul pare banal, imprecis și extrem de ingrat. Cu toate acestea, o cercetare mai atentă va dezvălui adevărul pe care îl ascunde. Oricât de mulți imbecili ai presupune că există, tot ai fi luat prin surprindere, în mod sistematic, de faptul că:

1. Cei care au alcătuit Biblia erau conștienți de existența Primei Legi, pe care au parafrazat-o afirmând, cu o înclinație către exagerări poetice, că *stultorum infinitus est numerus*. Numărul imbecililor nu poate fi însă infinit, pentru că numărul oamenilor în viață este finit.

a) Oamenii pe care cândva îi considerai inteligenți și raționali se vor dovedi a fi imbecili, fără drept de apel.

b) Zi de zi, într-o continuă monotonie, te vei găsi asaltat de imbecili care apar pe neașteptate în cele mai incomode locuri și în cele mai improbabile momente.

Prima Lege Fundamentală nu-mi îngăduie să atribui o valoare numerică exactă procentului de imbecili în raport cu întreaga populație: indiferent de estimare, tot ar fi mai mică decât e în realitate. Așadar, în paginile ce urmează, voi nota acest procent cu simbolul σ .